

ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2

Creative Leadership of School Administrators Under
The Secondary Educational Service Area Office 2

เตือนใจ สุนกุล¹, พิมลพรรณ เพชรสมบัติ²

Tuanjai Sunagul¹, Pimolpun Phetsombat²

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

Rajamangala University of Technology Thanyaburi

Email: tuanjai_s@mail.rmutt.ac.th¹, Pimolpun_p@rmutt.ac.th²

Received April 16, 2020; Revised June 6, 2020; Accepted August 30, 2020

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 และ 2) เพื่อศึกษาแนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 364 คน และผู้ให้ข้อมูลในการสัมภาษณ์ ได้แก่ ผู้บริหารสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 จำนวน 6 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า 1) ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมาก 2) แนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 ได้แก่ (1) ด้านจินตนาการ โดยการศึกษาแบบอย่าง วิธีการ เทคนิคต่างๆ ที่ทำให้ประสบความสำเร็จ มาประยุกต์ใช้ได้อย่างเหมาะสม (2) ด้านวิสัยทัศน์ โดยการฝึกวางแผน หมั่นพัฒนาตัวเอง แก้ไข หาข้อดีข้อเสีย มีการไตร่ตรอง ทบทวน ความคิดก่อนการตัดสินใจ สร้างวิธีการใหม่ๆ และหาแนวทางในการดำเนินงานให้มีจุดมุ่งหมายที่ชัดเจน พร้อมขับเคลื่อนการพัฒนาสถานศึกษาไว้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ (3) ด้านแรงบันดาลใจ โดยการเป็นตัวอย่างที่ดี สร้างแรงจูงใจให้กับตนเอง ครู และบุคลากรในสถานศึกษาให้พร้อมที่จะปรับปรุงพัฒนาตนเอง สามารถถึงศักยภาพที่มีอยู่ออกมาใช้ได้อย่างเต็มที่และมีประสิทธิภาพ (4) ด้านความยืดหยุ่น โดยการเพิ่มการเรียนรู้เพื่อให้เกิดองค์ความรู้ที่มากขึ้น ใช้ความรู้ความสามารถให้เกิดประโยชน์ต่อการบริหารงาน ปรับเปลี่ยนกฎเกณฑ์ วิธีการปฏิบัติงานให้เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษา

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำ, เชิงสร้างสรรค์, ผู้บริหารสถานศึกษา

Abstract

This study aimed to 1) investigate the creative leadership of school administrators under the Office of Secondary Educational Service Area 2, and 2) set the guidelines for the development of creative leadership of school administrators under the Office of Secondary Educational Service Area 2. The sample consisted of 364 teachers of schools under the Office of Secondary Educational Service Area 2 in academic year 2019. The key informants for the interview were comprised of six administrators under the Office of Secondary Educational Service Area 2. The research instruments were a questionnaire and an interview. Data were analyzed by frequency, percentage, mean, standard deviation, and the content analysis for the interview.

Results indicated that: 1) in an overview, the creative leadership of school administrators under the Office of Secondary Educational Service Area 2 was at a high level, 2) the guidelines for the development of creative leadership of school administrators were categorized into four areas namely: (1) Imagination: by studying models, methods, and techniques leading to success, collecting information of various sources to apply them appropriately; (2) Vision: by practice planning, diligently develop oneself, find solutions, advantages and disadvantages, revise, consider their thinking before making a decision, create new methods, find ways to work with clear objectives to develop school efficiently; (3) Inspirations: by behave themselves as a competent example, inspire and motivate oneself, teachers and personnel in the school to change attitudes and behaviors, be ready to improve and develop their potential at a maximum efficiency; and (4) Flexibility: use their knowledge beneficially for the management, adjust rules, regulations, and procedures appropriate for the context of educational institution.

Keywords: Leadership, Creative, school administrators

บทนำ

ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ เป็นพฤติกรรมและความสามารถของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมและแนะนำกระบวนการใหม่ ๆ อย่างเป็นระบบด้วยวิธีการใหม่ๆ พร้อมทั้งจะเปลี่ยนแปลงและก่อให้เกิดการตอบสนองร่วมกันในกระบวนการเชิงริเริ่มสร้างสรรค์ในการแก้ไขปัญหาและดำเนินงานตามสถานการณ์ต่างๆ เพื่อพัฒนาและเพิ่มประสิทธิภาพในสถานศึกษาอยู่ตลอดเวลา มีมุมมองเชิงบวกที่ทำวิกฤตให้เป็นโอกาส และมีความสามารถในการปรับตัวอย่างยืดหยุ่นต่อสถานการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับแนวความคิดของ บาสซาดีว (Basadur, 2008) ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับ ภาวะผู้นำ เชิงสร้างสรรค์ไว้ว่า ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์เป็นการนำบุคคลอื่น (Leading people) อย่างมีกระบวนการ (Process) หรือมีวิธีการ (Method) ร่วมกัน มีการศึกษาปัญหาอย่างละเอียด และแก้ปัญหาด้วยวิธีใหม่ ๆ (New solution) เป็นกระบวนการที่จำเป็นในการจะต้องสื่อสารระหว่าง บุคคลอย่างมีประสิทธิภาพ

และสามารถทำความเข้าใจได้อย่างรวดเร็วว่า กระบวนการเชิงสร้างสรรค์อยู่ในระดับใด มีทักษะในการจัดการกับบุคคลอื่นอย่างเป็นลำดับขั้นตอนจากกระบวนการสร้างสรรค์ การรู้จักกระบวนการเชิงสร้างสรรค์เพื่อเป็นต้นแบบในการสร้างผู้นำสมัยใหม่

อีกทั้งภาวะผู้นำ เป็นกระบวนการของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีอิทธิพลต่อผู้ใต้บังคับบัญชา ก่อให้เกิดกิจกรรมหรือการเปลี่ยนแปลง เพื่อให้บรรลุเป้าหมายของสถานศึกษาที่วางไว้ โดยใช้ การสนับสนุน ชักชวน กระตุ้นจิตใจให้บุคคลปฏิบัติตามด้วยความกระตือรือร้นเต็มใจ และยินดีที่จะให้ความร่วมมือ เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติงานและการบริหารจัดการการศึกษาในสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล สอดคล้องกับแนวความคิดของ สุรวิทย์ โตเขียว (2560) ที่ภาวะผู้นำ คือ ความสามารถของผู้บริหารสถานศึกษาที่จะก่อให้เกิดกิจกรรมหรือการเปลี่ยนแปลง เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของสถานศึกษาโดยใช้การชักชวน จูงใจให้บุคคลปฏิบัติตามความคิดเห็น ตามความต้องการของผู้บริหารด้วยความเต็มใจ และยินดี ที่จะให้ความร่วมมือ ซึ่งผู้นำต้องมีอิทธิพลต่อบุคคล หรือสถานศึกษาที่ก่อให้เกิดการ ทำกิจกรรม หรือการเปลี่ยนแปลง เป็นผู้นำสร้างสรรค์สิ่งต่างๆ และต้องเป็นผู้สร้างวัฒนธรรมที่ดีให้แก่สถานศึกษา ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษา ควรให้ความสำคัญกับภาวะผู้นำของตนเอง ต้องสามารถพัฒนาตนเอง ทั้งทางด้านทักษะ ความรู้ และความเข้าใจในหลักการต่าง ๆ เพื่อให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งในภาวะเช่นนี้ คุณลักษณะของผู้นำที่ เรียกว่า ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะทำให้สามารถปรับตัวให้ทันต่อสภาพแวดล้อมที่ปรับเปลี่ยนอย่างรวดเร็วดังกล่าว สามารถตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสังคมได้อย่างเหมาะสม

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 มีโรงเรียนในสังกัด จำนวนทั้งหมด 52 โรงเรียน ขนาดเป็น 4 ประเภท ได้ 1.ขนาดเล็ก 2.ขนาดกลาง 3.ขนาดใหญ่ 4.ขนาดใหญ่พิเศษ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 116 คน ครูและบุคลากรจำนวน 6,205 คน และนักเรียนจำนวน 120,827 คน (ข้อมูล ณ วันที่ 10 มิถุนายน 2562) ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นบุคคลสำคัญที่จะต้องรับผิดชอบต่อการดำเนินงานของบุคลากรภายในโรงเรียน เจมส์และคอนนอลลี (James & Connolly, 2000) และต้องบริหารอย่างมีประสิทธิภาพ ผู้นำรุ่นใหม่ต้องคิดใหม่และต้องมีผลงานจากการคิด จะต้องมีความสามารถในการมองในเชิงของ Critical mind, Transformation และ Imaginary ไปพร้อมกัน ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ จึงควรเป็นโมเดลของการพัฒนาเชิงสร้างสรรค์และผลิตภาพ เป็นสิ่งที่จำเป็นอย่างยิ่งในการศึกษาด้านภาวะผู้นำต่อไปด้วยวิธีการวิจัยทั้งในเชิงแนวคิด รูปแบบและกระบวนการ (ไพฑูรย์ สินลารัตน์. 2553) โดยสอดคล้องแนวคิดด้านภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ ของ สโตล และ เทมเพอร์ (Stoll & Tempered, 2009) ที่กล่าวไว้ว่า ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ เป็นพฤติกรรมที่ตอบสนองเชิงจินตนาการโดยการคิดไตร่ตรองอย่างละเอียด ถี่ถ้วน ในสถานการณ์ต่างๆ และประเด็นต่างๆ ที่ท้าทาย (Challenge)

ดังนั้น การศึกษาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 ว่าอยู่ในระดับใด และแนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 ควรเป็นอย่างไร ผลการวิจัยจะเป็นประโยชน์ต่อผู้บริหารสถานศึกษา หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สามารถนำผลการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางและใช้เป็นข้อมูลสารสนเทศพื้นฐานในการวางแผนพัฒนาและปรับปรุงภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 ซึ่งเป็นส่วนที่ทำให้การบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาประสบผลสำเร็จและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

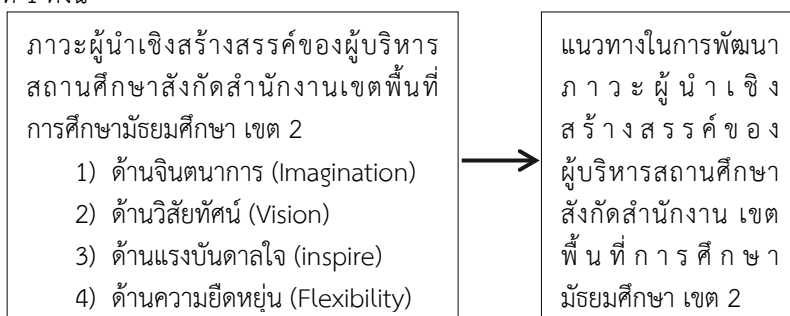
4 วารสาร มจร พุทธปัญญาปริทรรศน์ ปีที่ 5 ฉบับที่ 2 (พฤษภาคม – สิงหาคม 2563)

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2
2. เพื่อศึกษาแนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2

กรอบแนวคิด

งานวิจัยนี้ เป็นการวิจัยเชิงผสานวิธี ผู้วิจัยกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัยตามแนวคิด/ทฤษฎีของนักวิชาการทางด้านการศึกษาค้นคว้า ได้แก่ เคลลี (Kelley, 1998), เชอร์นิน (Chernin, 2001), เบนนิส (Bennis, 2002), คูโท และเอเคน (Couto and Eken, 2002), ซัวซ่า (Souza, 2003) กันเทิร์น (Gunter, 2004), พาร์คเกอร์ และเบกนอด (Parker and Begnaud, 2004), พาลัส และฮอร์ธ (Palus and Horth, 2005), แคสเซ่ และคลอเดล (Casse and Claudel, 2007), แดนนอร์ (Danner, 2008) สทอลล์ และเทมเพอร์เลย์ (Stoll and Temperley, 2009), แฮร์ริส (Harris, 2009) อีระ รุญเจริญ และ วาสนา ศรีไพโรจน์ (2554), ไพฑูรย์ สีนลารัตน์ (2553) โดยใช้การสังเคราะห์ที่มีระดับความถี่ ตั้งแต่ 3 ขึ้นไป จึงได้ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ประกอบด้วยองค์ประกอบ 4 ด้าน โดยมีรายละเอียดตามแผนภาพที่ 1 ดังนี้

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัย เชิงผสมผสานวิธี มีขั้นตอนดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ ครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 52 โรงเรียน จำนวน 6,057 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 ปีการศึกษา 2562 โดยกำหนดขนาดตัวอย่างจากตารางของ เคริจซี่ และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970) ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างเป็น ครูผู้สอนจำนวน 364 คน โดยใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นตามสัดส่วน (Proportional Stratified Random Sampling) เพื่อให้กลุ่มตัวอย่างกระจายไปตามขนาดของสถานศึกษา

ผู้ให้ข้อมูลที่ใช้ในการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยได้คัดเลือกผู้ให้ข้อมูลด้วยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ได้แก่ ผู้บริหารสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 ที่มีประสบการณ์ไม่น้อยกว่า 3 ปี ที่ได้รับการประเมินผลการสอบโอเน็ต สูงกว่าระดับประเทศ จำนวน 5 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สถานภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามเป็นแบบตรวจรายการ (Check list) ประกอบด้วยคำถามเกี่ยวกับเพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่งและประสบการณ์ในการทำงานมีลักษณะเป็นแบบตัวเลือกที่กำหนดคำตอบไว้ให้

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 แบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) ชนิด 5 ระดับตามมาตรวัดของลิเคิร์ต (Likert, 1967)

2. แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 เป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) เกี่ยวกับแนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา เป็นคำถามแบบปลายเปิด (Open Question) สำหรับสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 6 คน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง ดังนี้

1. ขออนุญาตจากงานบัณฑิตศึกษา คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี ขอความร่วมมือจากผู้อำนวยการสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 364 คน เพื่อขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูล และกลุ่มผู้ให้ข้อมูล เพื่อขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์

2. รวบรวมแบบสอบถามที่ได้รับคืนจากโรงเรียนในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 แล้วตรวจแบบสอบถามว่า ผู้ให้ข้อมูลตอบครบทุกข้อหรือไม่ และอยู่ในสภาพสมบูรณ์ทั้งหมดกี่ชุด แล้วนำมาคิดเป็นร้อยละ

3. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ได้มาตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ จากนั้นจึงนำแบบสอบถามที่มีความถูกต้องครบถ้วนมาจัดเรียงข้อมูลแยกข้อมูลและตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้ นำมาวิเคราะห์ข้อมูลในขั้นตอนต่อไป

4. ผู้วิจัยดำเนินการสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 โดยการนัดหมายการสัมภาษณ์และไปสัมภาษณ์ด้วยตนเอง ซึ่งมีเกณฑ์การคัดเลือก คือ เป็นกลุ่มผู้บริหารสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 ที่มีประสบการณ์ไม่น้อยกว่า 3 ปี ที่ได้รับการประเมินผลการสอบโอเน็ตสูงกว่าระดับประเทศ จำนวน 6 คน

5. ผู้วิจัยนำแบบสัมภาษณ์ที่ได้มาตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ จากนั้นจึงนำแบบสัมภาษณ์ที่มีความถูกต้องครบถ้วนมาจัดเรียงข้อมูล เพื่อนำมาวิเคราะห์ข้อมูลในขั้นตอนต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อผู้วิจัยนำแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ที่ได้รับกลับคืนมาตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามแล้วทำการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

6 วารสาร มจร พุทธปัญญาปริทรรศน์ ปีที่ 5 ฉบับที่ 2 (พฤษภาคม – สิงหาคม 2563)

1. นำข้อมูลจากแบบสอบถามมาแปลงค่าแล้วทำการบันทึกในตารางบันทึกข้อมูล และวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป
2. นำข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์มาวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา (Content Analysis) และสังเคราะห์ข้อมูลเป็นความเรียง

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

เชิงปริมาณ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัย ดังนี้

1. สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพเครื่องมือ โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of item Objectives Congruence : IOC)
 2. สถิติพื้นฐานที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยใช้สถิติพื้นฐานวิเคราะห์ค่าความถี่ (Frequency) และ ค่าร้อยละ (Percentage) นำเสนอในรูปแบบตารางประกอบความเรียง
 3. สถิติพื้นฐานที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถามตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) โดยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และ ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) เป็นรายข้อและภาพรวมทั้ง 4 ด้าน จากแบบสอบถามประมาณค่า 5 ระดับ
- เชิงคุณภาพ ใช้การวิจัยเอกสาร วิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูลเป็นความเรียงแล้วนำมาเขียนบรรยายเชิงพรรณนา

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 โดยรวมและจำแนกเป็นรายด้าน

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 โดยรวมและจำแนกเป็นรายด้าน

ข้อที่	ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ ของผู้บริหารสถานศึกษา	n = 364			
		$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	อันดับที่
1.	ด้านจินตนาการ (Imagination)	3.73	0.75	มาก	3
2.	ด้านวิสัยทัศน์ (Vision)	3.71	0.78	มาก	4
3.	ด้านแรงบันดาลใจ (inspire)	3.75	0.71	มาก	2
4.	ด้านความยืดหยุ่น (Flexibility)	3.76	0.72	มาก	1
รวม		3.74	0.74	มาก	

1) ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.74$, S.D. = 0.74) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านความยืดหยุ่น (Flexibility) มีค่าเฉลี่ยสูงสุดที่สุด ($\bar{X} = 3.76$, S.D. = 0.72) รองลงมา ด้านแรงบันดาลใจ (inspire) ($\bar{X} = 3.75$, S.D. = 0.71) และ ด้านวิสัยทัศน์ (Vision) มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ($\bar{X} = 3.71$, S.D. = 0.78)

2) ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 ด้านจินตนาการ (Imagination) โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.73$, S.D. = 0.75) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีความเป็นกันเองกับบุคลากรในสถานศึกษา มีค่าเฉลี่ย

สูงที่สุด ($\bar{X} = 3.91$, S.D. = 0.88) รองลงมา ผู้บริหารสถานศึกษามีความเชื่อ ความศรัทธาความคาดหวัง ในการทำงาน ($\bar{X} = 3.90$, S.D. = 0.65) และผู้บริหารสถานศึกษามีความทุ่มเทให้การทำงานตามเป้าหมายของโรงเรียนอย่างสร้างสรรค์และมีประสิทธิภาพ มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ($\bar{X} = 3.54$, S.D. = 0.81)

3) ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 2 ด้านวิสัยทัศน์ (Vision) โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.71$, S.D. = 0.78) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาใช้ความรู้ ความสามารถ ในการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีใหม่ ๆ ที่เหมาะสม มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ($\bar{X} = 3.79$, S.D. = 0.76) รองลงมา ผู้บริหารสถานศึกษามีการกระตุ้นให้บุคลากรในสถานศึกษามีส่วนร่วมในการสร้างและกำหนดเป้าหมายของของสถานศึกษาเพื่อความร่วมมือการเปลี่ยนแปลงในทุกๆด้าน ($\bar{X} = 3.78$, S.D. = 0.70) และ ผู้บริหารสถานศึกษามีการกำหนดขั้นตอนในการปฏิบัติงานเพื่อให้บรรลุเป้าหมายตามที่กำหนด มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ($\bar{X} = 3.62$, S.D. = 0.74)

4) ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 2 ด้านแรงบันดาลใจ (inspire) โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.75$, S.D. = 0.71) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษา ประพฤติตนเป็นตัวอย่างที่ดี ทั้งกาย วาจา ใจ ด้วยความจริงใจกับทุกคน มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ($\bar{X} = 3.93$, S.D. = 0.72) รองลงมา ผู้บริหารสถานศึกษามีความสามารถในการทำงานเป็นทีม ยึดถือประโยชน์ส่วนรวมเป็นสำคัญ ($\bar{X} = 3.87$, S.D. = 0.78) และ ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นที่ยอมรับของบุคลากรในสถานศึกษาอย่างเสมอต้นเสมอปลาย มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ($\bar{X} = 3.54$, S.D. = 0.65)

5) ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 2 ด้านความยืดหยุ่น (Flexibility) โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.76$, S.D. = 0.72) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษามอบหมายหน้าที่ ความรับผิดชอบและมอบอำนาจแก่ผู้ใต้บังคับบัญชาที่ไม่ขัดต่อกฎและระเบียบทางราชการ มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ($\bar{X} = 3.84$, S.D. = 0.66) รองลงมา ผู้บริหารสถานศึกษาเปิดโอกาสและยอมรับฟังความคิดเห็นข้อเสนอแนะที่แตกต่างของผู้ใต้บังคับบัญชา ($\bar{X} = 3.82$, S.D. = 0.60) และ ผู้บริหารสถานศึกษามีความรู้ ความสามารถในการแก้ไขปัญหา การดำเนินงาน ด้วยวิธีที่หลากหลาย มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ($\bar{X} = 3.67$, S.D. = 0.69)

2. ผลการวิเคราะห์ แนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2

จากการสัมภาษณ์สามารถสรุปแนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 ได้ดังนี้

1) ด้านความยืดหยุ่น (Flexibility) โดยการเพิ่มการเรียนรู้เพื่อให้เกิดองค์ความรู้ที่มากขึ้น ปรับเปลี่ยนกฎเกณฑ์ วิธีการปฏิบัติงานให้เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษา หาวิธีการใหม่ๆ มาใช้ในการแก้ปัญหา รับฟัง ความคิดเห็นที่แตกต่าง สามารถนำศักยภาพที่มีตัวเองไปพัฒนาครู และบุคลากรในสถานศึกษา ส่งเสริมให้ครูคิดหาวิธีการใหม่ๆ เพื่อนำมาใช้ในการแก้ปัญหาได้อย่างสร้างสรรค์ หลากหลาย นำไปสู่การดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพสูงสุด

2) ด้านแรงบันดาลใจ (inspire) โดยการประพฤติตนเป็นตัวอย่างที่ดี หาวิธีการสร้างแรงบันดาลใจและแรงจูงใจให้กับตนเอง ครู และบุคลากรในสถานศึกษา ในการปฏิบัติงาน การใช้ชีวิต การปรับเปลี่ยนทัศนคติและพฤติกรรม ฝึกการเรียนรู้ข้อเด่น ข้อด้อยของตนเอง และพร้อมที่จะปรับปรุงพัฒนา

8 วารสาร มจร พุทธปัญญาปริทรรศน์ ปีที่ 5 ฉบับที่ 2 (พฤษภาคม – สิงหาคม 2563)

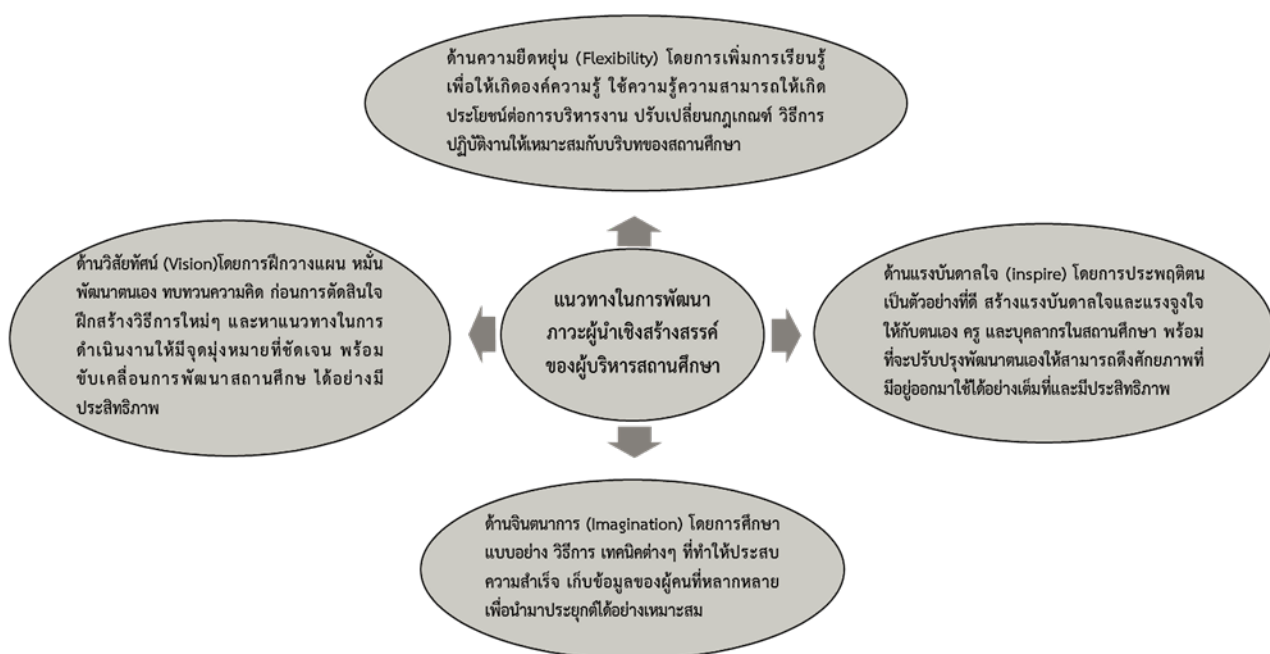
ตนเองให้สามารถดึงศักยภาพที่มีอยู่ออกมาใช้ได้อย่างเต็มที่และมีประสิทธิภาพ เพื่อนำสถานศึกษาก้าวไปข้างหน้าได้อย่างมีคุณภาพและสร้างสรรค์

3) ด้านจินตนาการ (Imagination) โดยการศึกษาแบบอย่าง วิธีการ เทคนิคต่างๆ ที่ทำให้ประสบความสำเร็จ เก็บข้อมูลของผู้คนที่หลากหลาย เพื่อนำมาประยุกต์ได้อย่างเหมาะสม ใช้กระบวนการถ่ายทอดประสบการณ์แก่ ครูและบุคลากรในสถานศึกษาให้สามารถนำมาปรับใช้และพัฒนาตัวเองในการสร้างสรรค์งานให้มีคุณภาพและมาตรฐาน เพื่อให้บรรลุเป้าหมายอย่างสร้างสรรค์และมีคุณภาพ

4) ด้านวิสัยทัศน์ (Vision) โดยการฝึกวางแผน หมั่นพัฒนาตนเอง ฝึกแก้ไข หาข้อดีข้อเสีย มีการไตร่ตรอง ทบทวนความคิด ก่อนการตัดสินใจ ฝึกสร้างวิธีการใหม่ๆ และหาแนวทางในการดำเนินงานให้มีจุดมุ่งหมายที่ชัดเจน ขอคำแนะนำ ชี้แนะจากผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้บริหารที่มีประสบการณ์การทำงานในการกำหนดเป้าหมายของสถานศึกษา เพื่อเตรียมความพร้อมต่อการขับเคลื่อนการพัฒนาสถานศึกษา ไปสู่การเปลี่ยนแปลงที่ดีและบรรลุผลตามเป้าหมายของสถานศึกษาที่วางไว้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

องค์ความรู้จากการวิจัย

จากการวิจัยทำให้เกิดองค์ความรู้ ซึ่งเป็นแนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 ดังแผนภาพที่ 2

แผนภาพที่ 2 แนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา

1) ด้านความยืดหยุ่น (Flexibility) โดยการเพิ่มการเรียนรู้เพื่อให้เกิดองค์ความรู้ ใช้ความรู้ความสามารถให้เกิดประโยชน์ต่อการบริหารงาน ปรับเปลี่ยนกฎเกณฑ์ วิธีการปฏิบัติงานให้เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษา

2) ด้านแรงบันดาลใจ (inspire) โดยการประพุดิตนเป็นตัวอย่างที่ดี สร้างแรงบันดาลใจและแรงจูงใจให้กับตนเอง ครู และบุคลากรในสถานศึกษา พร้อมทั้งจะปรับปรุงพัฒนาตนเองให้สามารถดึงศักยภาพที่มีอยู่ออกมาใช้ได้อย่างเต็มที่และมีประสิทธิภาพ

3) ด้านจินตนาการ (Imagination) โดยการศึกษาแบบอย่าง วิธีการ เทคนิคต่างๆ ที่ทำให้ประสบความสำเร็จ เก็บข้อมูลของผู้คนที่หลากหลาย เพื่อนำมาประยุกต์ได้อย่างเหมาะสม

4) ด้านวิสัยทัศน์ (Vision) โดยการฝึกวางแผน หมั่นพัฒนาตนเอง ทบทวนความคิด ก่อนการตัดสินใจ ฝึกสร้างวิธีการใหม่ๆ และหาแนวทางในการดำเนินงานให้มีจุดมุ่งหมายที่ชัดเจน พร้อมขับเคลื่อนการพัฒนาสถานศึกษา ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

อภิปรายผล

ผลการวิเคราะห์ ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 มีประเด็นสำคัญสามารถนำมาอภิปรายผล ดังต่อไปนี้

1. ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 จากผลการวิจัย พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 เป็นผู้ที่มีความรู้ ความสามารถในการส่งเสริมและแนะนำกระบวนการใหม่ ๆ อย่างเป็นระบบด้วยวิธีการใหม่ๆ พร้อมทั้งจะเปลี่ยนแปลงและก่อให้เกิดการตอบสนองร่วมกันในกระบวนการเชิงริเริ่มสร้างสรรค์ในการแก้ไขปัญหาและดำเนินงานตามสถานการณ์ต่างๆ เพื่อพัฒนาและเพิ่มประสิทธิภาพในสถานศึกษา ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุภาพ ฤทธิ์บำรุง (2557) ศึกษาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อความมีประสิทธิภาพของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 30 มีพบว่า 1) ผู้บริหารสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30 มีภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับ “มาก” เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยเป็นรายด้านอยู่ในระดับ “มาก” ทุกรายการโดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านการทำงานเป็นทีม ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดได้แก่ ด้านการมีความคิดสร้างสรรค์ 2) ความมีประสิทธิภาพของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 30 โดยภาพรวมทั้ง 5 ด้าน อยู่ในระดับ “มาก” เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยเป็นรายด้านอยู่ในระดับ “มาก” ทุกรายการโดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านความพึงพอใจในการทำงานของครูส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ด้านคุณลักษณะของผู้เรียน 3) ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาและความมีประสิทธิภาพของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30 โดยภาพรวม มีค่าความสัมพันธ์อยู่ในระดับ “มาก” ทุกด้านมีความสัมพันธ์กันในทางบวก

2. ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 ด้านความยืดหยุ่น (Flexibility) จากผลการวิจัย พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เป็นเพราะ ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 มีความสามารถในการปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์และบริบทที่เปลี่ยนแปลง สามารถปรับปรุง เปลี่ยนแปลง แก้ไขกฎและระเบียบ วิธีการปฏิบัติงานให้เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษา เปิดโอกาสและยอมรับฟังความคิดเห็น ข้อเสนอแนะที่แตกต่างของผู้ใต้บังคับบัญชา โดยไม่ยึดติดกับกฎเกณฑ์หรือความคุ้นเคย เปิดกว้างรับความคิดใหม่ ๆ อำนวยความสะดวกและให้ความช่วยเหลือ สนับสนุนและส่งเสริมให้ผู้ใต้บังคับบัญชาคิดหาวิธีการที่ใหม่มาใช้ ในการปฏิบัติงาน มอบหมายหน้าที่ ความรับผิดชอบและมอบอำนาจแก่

10 วารสาร มจร พุทธปัญญาปริทรรศน์ ปีที่ 5 ฉบับที่ 2 (พฤษภาคม – สิงหาคม 2563)

ผู้ได้บังคับบัญชาที่ไม่ขัดต่อกฎและระเบียบทางราชการ โดยเน้นการส่งเสริมการทำงาน แบบมีส่วนร่วมซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของจารินี สิกุลจ้อย (2558) ศึกษา ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อบรรยากาศของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2 พบว่า 1) ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2 มีค่าเฉลี่ยโดยรวม อยู่ในระดับมากเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย คือมีความยืดหยุ่น วิสัยทัศน์และจินตนาการ 2) บรรยากาศของโรงเรียนโดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมากเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย คือบรรยากาศแบบควบคุม บรรยากาศแบบแจ่มใส บรรยากาศแบบอิสระและบรรยากาศแบบสนิทสนม 3) ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์กับบรรยากาศของโรงเรียนในทางบวกในระดับสูง

3. ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 2 ด้านแรงบันดาลใจ (inspire) จากผลการวิจัย พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ เป็นเพราะ ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 ประพฤติตนเป็นตัวอย่างที่ดี สร้างเจตคติที่ดี ให้กำลังใจ ยกย่อง ชมเชย ความสามารถในการทำงานของบุคลากรในสถานศึกษาอย่างสม่ำเสมอ ยึดถือประโยชน์ส่วนรวมเป็นสำคัญ สามารถดำเนินงานที่ได้รับมอบหมายไปสู่บรรลุเป้าหมายความสำเร็จได้ด้วยความภาคภูมิใจ ซึ่งสอดคล้องกับแนวความคิดของพิมลพรรณ เพชรสมบัติ (2555) ได้ให้ความเห็นว่า การสร้างแรงบันดาลใจ เป็นความสามารถในการจุดประกาย โน้มน้าวจิตใจของบุคลากรให้เปลี่ยนแปลงการทำงาน เกิดความรู้สึกว่าควรอุทิศตนเพื่อสถานศึกษา มีความกระตือรือร้นในการปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จบรรลุตามเป้าหมาย

4. ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 2 ด้านจินตนาการ (Imagination) จากผลการวิจัย พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ เป็นเพราะ ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 นำประสบการณ์ ความรู้มาสร้างสรรค์ผลงานใหม่ๆ ส่งเสริมสนับสนุนความสามารถของบุคลากรในการสร้างสรรค์นวัตกรรมใหม่ ๆ สามารถวิเคราะห์สถานการณ์ต่าง ๆ จนนำไปสู่การตัดสินใจและการแก้ปัญหาได้อย่างถูกต้อง สร้างสรรค์และมีคุณภาพ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของภรณ์ทิพย์ ปั่นก้อง (2559) ศึกษา ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 พบว่า ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารโรงเรียนประกอบด้วย ความมีจินตนาการความยืดหยุ่นและความมีวิสัยทัศน์ แต่ละด้านมีรายละเอียด ดังนี้ 1) ความมีจินตนาการประกอบด้วย ความศรัทธาในการเปลี่ยนแปลงงานอย่างสร้างสรรค์อย่างมีความเชื่อมั่นและนำไปสู่การพัฒนางานในรูปแบบใหม่ สร้างสรรค์งานเหล่านั้นให้บรรลุเป้าหมายมีความสามารถในการสร้างแรงจูงใจให้กับผู้ร่วมงานในการริเริ่มการเปลี่ยนแปลงงานโดยใช้นวัตกรรมเชิงระบบ มีศักยภาพทางสติปัญญาในการสร้างวิสัยทัศน์ที่เฉลิยฉลาด แก้ไขปัญหาด้วยการคิดวิเคราะห์และนำทางเลือกในการแก้ปัญหาไปสู่การปฏิบัติ และสร้างบรรยากาศการทำงานที่อบอุ่น 2) ความยืดหยุ่น ประกอบด้วย ความสามารถในการตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลง ความสามารถในการปรับตัวตอบสนองต่อ สิ่งแวดล้อมอย่างรวดเร็ว มีศักยภาพในการประสานงานการปรับตัวกับผู้ร่วมงานมีศักยภาพสูงในการวิเคราะห์ปัญหาได้แนวทางแก้ปัญหาที่เหมาะสมกับสถานการณ์ยอมรับความคิดเห็นของผู้ร่วมงานซึ่งนำไปสู่ความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคลากรในหน่วยงาน 3) ความมีวิสัยทัศน์ ประกอบด้วย ศักยภาพในการกำหนดเป้าหมายองค์การเพื่อการบริหารสู่ความเป็นเลิศศักยภาพในการกำหนดวิสัยทัศน์องค์การทั้งในปัจจุบันและอนาคตกำหนดพันธกิจและยุทธศาสตร์การทำงานพร้อมกับยอมรับการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้น

ศักยภาพในการบริหารงานตามวิสัยทัศน์ พันธกิจ และยุทธศาสตร์ ซึ่งจะนำไปสู่การบริหารเพื่อความเป็นเลิศ ศักยภาพ ในการสร้างงานใหม่ๆ เพื่อพัฒนาองค์การมีความกล้าหาญในการนำเสนอความคิดใหม่ๆ ที่แตกต่างไปจากสภาพแวดล้อมปัจจุบัน

5. ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 2 ด้านวิสัยทัศน์ (Vision) จากผลการวิจัย พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 มีความรู้ ความสามารถในการสื่อสาร สามารถบริหารงานด้วยรูปแบบใหม่ในทิศทางที่ถูกต้อง สามารถขับเคลื่อนการพัฒนาสถานศึกษานำไปสู่ทิศทางการเปลี่ยนแปลงที่ดี มีการไตร่ตรองทางความคิดก่อนนำไปสู่การตัดสินใจ สามารถวางแผน และมีแนวทางในการดำเนินงานที่ชัดเจน นำแนวความคิดมาสู่แนวทางการปฏิบัติได้อย่างเหมาะสม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เมืองเกษม (2001) ศึกษาการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์สำหรับผู้บริหาร พบว่า คุณลักษณะของผู้ที่มีภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ มีองค์ประกอบที่สำคัญ 5 ประการ คือ การมีวิสัยทัศน์ การมีความเป็นผู้นำ การทำงานเป็นทีม การมีทัศนคติด้านบวก และการมีความสามารถในการปรับตัว

6. แนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 พบว่า แนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ มี 4 ด้าน ได้แก่ ด้านความยืดหยุ่น ด้านแรงบันดาลใจ ด้านจินตนาการ และด้านวิสัยทัศน์ ทั้งนี้เป็นเพราะ ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 ต้องมีแนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของตนเอง โดยการศึกษาแบบอย่าง วิธีการ เทคนิคต่างๆ ที่ทำให้ประสบความสำเร็จ เก็บข้อมูลที่หลากหลาย เพื่อนำมาประยุกต์ได้อย่างเหมาะสม ฝึกวางแผน สร้างวิธีการใหม่ๆ มาใช้ในการแก้ปัญหาและหาแนวทางในการดำเนินงานให้มีจุดมุ่งหมายที่ชัดเจน หมั่นพัฒนาตัวเอง แก้ไข หาข้อดีข้อเสีย พร้อมที่จะปรับปรุงตนเอง ให้สามารถดึงศักยภาพที่มีอยู่มาใช้ได้อย่างเต็มที่ และสามารถนำศักยภาพของตนเองไปพัฒนาครูและบุคลากรในสถานศึกษาได้อย่างสร้างสรรค์ ครบทั้งองค์ประกอบ 4 ด้าน ได้แก่ ด้านความยืดหยุ่น ด้านแรงบันดาลใจ ด้านจินตนาการ และด้านวิสัยทัศน์ ซึ่งสอดคล้องกับทัศนะของไพฑูรย์ สินลารัตน์ (2553) ที่กล่าวว่า ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์เป็นสิ่งที่จำเป็นอย่างยิ่งที่จะศึกษาค้นคว้าด้วยวิธีการวิจัยทั้งในเชิงแนวคิด รูปแบบ และกระบวนการเพื่อฝ่าฝืนและขยายขอบเขตของการมองปัญหาทะลุวงไป จากแนวทางแบบเดิม ๆ จึงจะสามารถแก้ปัญหา สร้างสิ่งที่ดีและยั่งยืนในอนาคต

บทสรุปแนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาของ ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 มี 4 ด้าน ได้แก่ ด้านความยืดหยุ่น ด้านแรงบันดาลใจ ด้านจินตนาการ และด้านวิสัยทัศน์ โดยการศึกษาแบบอย่าง วิธีการ เทคนิคต่างๆ ที่ทำให้ประสบความสำเร็จ เก็บข้อมูลที่หลากหลาย เพื่อนำมาประยุกต์ได้อย่างเหมาะสม ฝึกสร้างวิธีการใหม่ๆ มาใช้ในการแก้ปัญหาและหาแนวทางในการดำเนินงานให้มีจุดมุ่งหมายที่ชัดเจน หมั่นพัฒนาตัวเอง แก้ไข หาข้อดีข้อเสีย พร้อมที่จะปรับปรุงพัฒนาตนเองให้สามารถดึงศักยภาพที่มีอยู่ออกมาใช้ได้อย่างเต็มที่ และสามารถนำศักยภาพของตนเองไปพัฒนาครูและบุคลากรในสถานศึกษาอย่างสร้างสรรค์

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

ผู้วิจัยขอเสนอแนะเพื่อเป็นแนวทางพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ดังต่อไปนี้

12 วารสาร มจร พุทธปัญญาปริทรรศน์ ปีที่ 5 ฉบับที่ 2 (พฤษภาคม – สิงหาคม 2563)

1. ด้านความยืดหยุ่น (Flexibility) ผู้บริหารสถานศึกษาควรเพิ่มการเรียนรู้เพื่อให้เกิดองค์ความรู้ที่มากขึ้น ปรับเปลี่ยน วิธีการปฏิบัติงานให้เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษา สามารถนำศักยภาพที่มีตัวเองไปพัฒนาครูและบุคลากรในสถานศึกษา ส่งเสริมให้ครูกิจหวาวิธีการที่ใหม่ ๆ เพื่อนำมาใช้ในการแก้ไขปัญหาได้อย่างสร้างสรรค์ หลากหลาย นำไปสู่การดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพสูงสุด

2. ด้านแรงบันดาลใจ (inspire) ผู้บริหารสถานศึกษาควรประพฤติตนเป็นตัวอย่างที่ดี สร้างแรงบันดาลใจและแรงจูงใจให้กับตนเอง ครูและบุคลากรในสถานศึกษา ในการปฏิบัติงาน การใช้ชีวิต การปรับเปลี่ยนทัศนคติและพฤติกรรม พร้อมทั้งจะปรับปรุงพัฒนาตนเองให้สามารถดึงศักยภาพที่มีอยู่ออกมาใช้ได้อย่างเต็มที่และมีประสิทธิภาพเพื่อนำสถานศึกษาก้าวไปข้างหน้าได้อย่างมีคุณภาพ และสร้างสรรค์

3. ด้านจินตนาการ (Imagination) ผู้บริหารสถานศึกษา ควรศึกษาแบบอย่าง วิธีการ เทคนิค ต่างๆที่ทำให้ประสบความสำเร็จ เพื่อนำมาประยุกต์ได้อย่างเหมาะสม และใช้กระบวนการถ่ายทอดประสบการณ์แก่ ครูและบุคลากรในสถานศึกษาให้สามารถนำมาปรับใช้และพัฒนาตัวเองในการสร้างสรรค์งานให้มีคุณภาพและมาตรฐาน เพื่อให้บรรลุเป้าหมายอย่างสร้างสรรค์และมีคุณภาพ

4. ด้านวิสัยทัศน์ (Vision) ผู้บริหารสถานศึกษา ควรมีการเฝือกวางแผน หมั่นพัฒนาตัวเอง แก้ไขหาข้อดีข้อเสีย มีการทบทวนความคิดก่อนการตัดสินใจ สร้างวิธีการและหาแนวทางในการดำเนินงานให้มีจุดมุ่งหมายที่ชัดเจนเพื่อขับเคลื่อนสถานศึกษาไปสู่การเปลี่ยนแปลงที่ดีเพื่อให้บรรลุเป้าหมายของสถานศึกษาที่วางไว้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะเพื่อทำการวิจัยครั้งต่อไป

สำหรับประเด็นในการวิจัยครั้งต่อไปควรทำวิจัยในประเด็นเกี่ยวกับ

1. การศึกษาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ในสังกัดอื่น
2. การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2
3. การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของโรงเรียนตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2

เอกสารอ้างอิง: Reference

- จารินี สิกุลจ้อย. (2558). ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อบรรยากาศของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์.
- พิมลพรรณ เพชรสมบัติ. (2555). การพัฒนารูปแบบภาวะผู้นำของผู้บริหารศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย. (วิทยานิพนธ์ปริญญาคุชฎบัณฑิต). บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยเซนต์จอห์น.
- ไพฑูรย์ สินลารัตน์. (2553). ผู้นำเชิงสร้างสรรค์และผลิตภาพ: กระบวนทัศน์ใหม่และผู้นำใหม่ทางการศึกษา. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ภรณ์ทิพย์ ปั่นก้อง (2559). ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3. (วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต). บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยบูรพา.

- สุภาพ ฤทธิ์บำรุง. (2557). *ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อความมีประสิทธิภาพของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30*. (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต). บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สุริรัตน์ โตเขียว. (2560). *รูปแบบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในศตวรรษที่ 21*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศึกษาศาสตร์). บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- Basadur, M. (2008). Leading other to think innovatly together: Creative leadership. *Journal of The Leadership Quarterly*.
- Cronbach, Lee J.(1978). *Essential of psychological Testing*. New York: Herper & Row Publishers.
- James, C.R. & Connolly, U. (2000). *Effective change in schools*. London: Routledge Falmer.
- Krejcie Robert V. and Morgan Daryle W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. *Journal for Education and Psychological Measurement*.
- Likert, R. (1967). *The human organization: Its management and value*. New York: McGraw-Hill.
- Mungkasem, Udom. (2001). *The experimental chief executive officer*. Doctoral dissertation Graduate School Technical University of the Philippines.
- Stoll, L. & Temperley, J. (2009). Creative leadership teams. *Journal of Management in Education*.

